

La Litúrgia ens convida a emprendre el camí de l'Any Nou 2023 en la millor companyia possible: la de Maria, Mare de Déu.

José Luís Arin

L'amor a la litúrgia és, en definitiva, amor al Senyor, al Jesús que volgué ser feble, home com nosaltres, i al Kyrios gloriós que es fa present, amb una caritat eterna, en els nostres sacraments per a comunicar-nos la seva vida divina.

Jaume González Padrós

Poder mantenir una conversa, de gairebé una hora, amb el successor de Pere, el Papa Francesc, el cap de l'Església universal, fou una experiència entranyable i de la qual tots vàrem coincidir en destacar el valor de la proximitat

Salvador Bacardit

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 152
GENER 2023

Any XIV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Les llàgrimes del papa Francesc.....	5
JOSEP MIQUEL BAUSSET	
Ratzinger: paraula i silenci.....	7
DANIEL PALAU	
La llei <i>trans</i> i la veritat.....	10
JOAQUIM GONZÁLEZ-LLANOS	
Comencem 2023 en companyia de la Mare de Déu.....	11
JOSÉ-LUÍS ARÍN ROIG	
<i>Nel comune amore</i>	13
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
El valor de la proximitat.	15
SALVADOR BACARDIT	
Restar admirats de nou pel misteri de Nadal.....	16
+ ROMÀ CASANOVA	
<i>2022. Si el món és ple de gebre</i>	17
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant
Pacià

El dia 19 d'abril de 2005 el Cardenal Joseph Ratzinger va passar de ser el teòleg del Papa al Papa teòleg, i successor de sant Joan Pau II. Al cap de quasi vuit anys, el 28 de febrer de 2013, Benet XVI va convertir-se en Papa emèrit, després d'haver renunciat a la seu de Pere l'11 del mateix mes de febrer. Darrere aquestes dues notícies hi ha un llarg itinerari vital, començat en un petit poble de Baviera, Marktl, dissabte 16 d'abril de 1927, Dissabte Sant, i acabat a Roma, en el monestir *Mater Ecclesiae*, situat en el Vaticà, dissabte 31 de desembre de 2022, dins l'octava de Nadal. Ratzinger, que parlava fluïdament llatí i tocava elegantment el piano, va seguir el *cursus* dels professors alemanys i va ensenyar en diverses universitats. En aquella època, va viure directament a Tübinga els esdeveniments trencadors del '68, al costat d'un altre professor, Hans Küng, amb qui es retrobaria a Roma, ja com a Papa. Dos homes i dues carreres diverses, configurats ambdós per la seva pertinença al món universitari i, en concret, a la teologia, que van ser experts, l'un i l'altre, del Concili Vaticà II.

Aquest darrer punt és essencial en la vida de Benet XVI. Als seus trenta-cinc anys, el Cardenal Frings va voler que Ratzinger fos el seu teòleg de confiança en la magna assemblea conciliar, i Ratzinger mai no abandonarà la seva adhesió completa al Concili Vaticà II, ni com a teòleg ni com a Papa. El Papa Benet va ser sens dubte un Papa del Concili Vaticà II. En donen fe, ja des d'abans de ser successor de Pere, la seva dedicació als grans temes conciliaris: la litúrgia, la revelació divina, la Paraula de Déu, l'Església, la relació entre Església i món, entre fe i raó. Les coses no seran diverses quan el 1981 el Papa Joan Pau II el cridava de Munic, on era arquebisbe des de 1977, a Roma, per tal que fos el Prefecte de la Doctrina de la Fe, l'antic Sant Ofici. Ratzinger es convertia així en el guardià de la fe de l'Església i en amic personal de Joan Pau II, i era evident que aquest el va considerar com el seu successor –cosa que va succeir *de facto* l'any 2005, no sense que en el conclave el Cardenal Bergoglio, el futur Papa Francesc, fes un pas al costat i facilités l'elecció de Ratzinger com a Papa.

El Papa Benet XVI era un home de cultura i de pensament, un humanista europeu. En donen fe els setze volums que conformen el recull complet de les seves obres (opera omnia), la darrera de les quals versa sobre Jesús de Natzaret. De fet, la preocupació del Papa Benet per la figura de Jesús li ve de sempre. El teòleg espanyol Olegario González de Cardedal explica que l'any 2004 va rebre una carta personal del Cardenal Ratzinger on

aquest li deia que els seus tres llibres sobre Jesús pretenien ser «una meditació teològica» sobre la seva figura. Ratzinger, que havia escrit molts estudis sobre temàtiques teològiques, va concentrar-se, al final de la seva vida activa, en la persona de Jesús. I, de fet, la durada del seu pontificat (2005-2013) presenta un significatiu paral·lelisme amb la data de publicació dels seus tres llibres sobre Jesús (2007, 2011, 2012). El Testament espiritual del Papa, redactat el 2006, rebla el clau sobre la seva opció, interior i acadèmica, a favor de la persona de Jesús, el nom del qual va pronunciar acompanyant-lo d'un significatiu «t'estimo» en el moment de la mort. Heus ací les paraules del Papa en el Testament: «Jesucrist és realment el camí, la veritat i la vida, i l'Església, amb totes les seves insuficiències, és realment el seu cos».

La renúncia de Benet XVI va ser un esdeveniment ple de sorpresa i estupor. Ratzinger havia arribat al final de les seves forces en l'exercici de la seva responsabilitat. Ell no era un home de govern ni de multituds, sinó un gran professor que exercia la seva tasca de bisbe de Roma amb un magisteri ric i profund, però que s'havia d'enfrontar amb problemes complexos, tant interns (la secularització, el drama dels abusos i la pedofília, els escàndols en el funcionament de la Cúria) com externs (l'encaix de l'Església en un món accelerat i en transformació). Meditada la decisió des de feia mesos, i arribat als vuitanta-cinc anys, el Papa patia allò que Andrea Riccardi ha qualificat de «el desgast d'un home». Home respectuós i sensible, espiritual i dialogant, fi d'esperit i coneixedor dels grans autors cristians, sobretot Agustí i Bonaventura, estudiós de la figura de Jesús, el seu món interior es tornava progressivament distant d'allò que demana el govern de l'Església.

Un darrer apunt. Ratzinger va visitar Espanya sis vegades com a cardenal, normalment per invitacions acadèmiques (incloent-hi el conferiment d'un doctorat *honoris causa* per la Universitat de Navarra, 1998), i tres vegades com a Papa, dues per raó d'esdeveniments (València, Trobada Mundial de les Famílies, 2006) (Madrid, Jornada Mundial de la Joventut, 2011) i una altra vegada (2010) amb motiu de l'Any Sant Jacobeu (Santiago de Compostel·la) i de la consagració de la basílica de la Sagrada Família (Barcelona).

Cal fer notar que aquesta darrera visita va contribuir decisivament a promoure l'església de Gaudí a nivell mundial. Benet XVI va sentir-se del tot identificat amb una església que és un cant al missatge cristià fet des de la bellesa d'una arquitectura única, i va qualificar aquella missa com «una de les més extraordinàries» de la seva vida. Les paraules del Papa, en castellà i català, van ser un lectura precisa i preciosa de la gran Església que Gaudí havia dissenyat. El Papa teòleg va deixar-se endur per la fascinació d'una edificació que vol ser la nova Jerusalem, on s'hi expressa, de forma plàstica, la teologia cristiana de tots els temps, aquella teologia que Benet XVI va explicar durant tota la seva vida.

Un sol cor i una sola ànima

Les llàgrimes del papa Francesc

JOSEP MIQUEL BAUSSET

*monjo del monestir de Santa Maria de
Montserrat*

Va ser el 8 de desembre passat, festa de la Immaculada Concepció de la Mare de Déu, quan vam vore una imatge molt poc freqüent en la vida: el papa plorant.

Com cada any (tot i que el 2020 i el 2021 ho fer en privat, sense gent), el papa va visitar el monument a la Immaculada, a la plaça d'Espanya, a Roma. Francesc va fer una pregària interrompuda per l'emoció, manifestada en les seves llàgrimes. Va ser quan el papa digué en la seva pregària, que li hauria agradat presentar a la Mare Verge, "l'agraïment del poble ucraïnès per la pau que portem tant de temps demanant al Senyor". I aquí el papa hagué d'aturar la seva pregària per les llàgrimes i l'emoció que no podia contenir. I és que, malauradament, aquesta pau no ha arribat encara a aquesta terra martiritzada per la invasió de les tropes russes.

Cal recordar que quan Putin va envair Ucraïna, el febrer passat, de seguida el papa convocà una jornada de pregària i dejuni per al 2 de març següent, dimecres de cendra. El papa volia compartir el seu dolor, "per l'empitjorament de la situació a Ucraïna", perquè "com jo, tanta gent de tot el món sent angoixa i preocupació" per aquesta guerra.

Les llàgrimes del papa el 8 de desembre passat davant el monument a la Immaculada, m'han recordat la sala de les llàgrimes, al costat de la capella Sixtina, on una vegada elegit bisbe de Roma, al final del conclave, el papa va a pregar una estona.

Les llàgrimes del papa en la seva pregària davant la Immaculada, s'uneixen als "rius de llàgrimes i de sang" dels ucraïnesos, com recordava Francesc el 6 de març passat, en els primers dies d'aquesta guerra tan cruel i tan injusta.

Les llàgrimes del papa s'uneixen també a les llàgrimes de les dones que han perdut un fill. El plor del papa s'uneix al plor de les dones que són agredides o que veuen la fam o el fred que tenen els seus petits i també a les llàgrimes dels qui ploren la mort dels seus éssers estimats en aquesta pandèmia que encara continua. Les llàgrimes del papa s'uneixen a les llàgrimes dels infants que fugen dels seus països en pastera i que es juguen la vida a la Mediterrània. Les llàgrimes del papa s'uneixen a les llàgrimes de les joves, enganyades amb falses promeses i que després són obligades a prostituir-se. Les llàgrimes del papa són les llàgrimes dels qui tenen els ulls ressecs de tant de plorar, dels qui viuen sols, del qui han caigut en la depressió o dels qui tenen un càncer en fase terminal.

Les Benaurances, que són com el nucli de tot l'Evangelí, anomena feliços els qui ploren, "perquè Déu els consolarà" (Mt 5:4). I és que és el consol de Déu, allò que ens sosté i ens encoratja enmig del dolor i de les llàgrimes.

En aquest temps d'Advent i sobretot a la pregària de les Matines, a la Nit de Nadal, ressonen amb força en els nostres cors les paraules del profeta Isaïes: "Consoleu, consoleu el meu poble, diu el vostre Déu" (Is 40:1). És també Isaïes que ens encoratja a avançar en l'esperança, malgrat el nostre desconsol: "Com una mare consola els seus fills, jo també us consolaré" (Is 66:13). I encara, Sant Pau també ens anima a confiar en el Déu que "ens consola enmig dels nostres sofriments" (2C 1:3).

Per això, enmig d'una societat amb tant de dolor i de desconsol, convé eixugar les llàgrimes dels qui pateixen i encoratjar els qui ja no poden més. Però també és important manifestar la solidaritat amb tots els crucificats i torturats del nostre món i del nostre temps, i fer-los costat posant-nos en la seva pell, com ens demana Sant Pau: "Ploreu amb els qui ploren" (Rm 12:15).

Les llàgrimes del papa van ser molt més eloqüents que les seves paraules, perquè eren unes llàgrimes que sortien del cor d'un pare que sofreix per la violència i l'horror que viuen els ucraïnesos.

Però les llàgrimes del papa també són una crida a viure el Nadal, que ja s'acosta, pensant en els més pobres i desvalguts i en tots els qui ploren, per compartir amb ells allò que som i allò que tenim. Les llàgrimes del papa ens criden a viure un Nadal més auster, deixant de costat les despeses frívols, innecessàries i supèrflues i les compres compulsives (que ens deixen el cor i les butxaques buides), per viure el Nadal al costat dels qui ploren i sofreixen i dels qui han perdut el sentit i la il·lusió de viure.

Com cada 8 de desembre, el papa ha dipositat una corona de flors en la imatge de la Immaculada. Però aquesta ofrena floral no es pot comparar en res, al costat de l'ofrena de les llàgrimes del papa. Com en el cas de la viuda pobra que ofrenà al tresor del temple dues monedes de les més petites, un gest elogiat per Jesús, (Lc 21:1-4), també les llàgrimes del papa han estat la millor ofrena que podia haver fet. L'ofrena del papa, el plor del papa, ple de tendresa s'ha convertit en la millor pregària per la pau a Ucraïna, i que la Mare Verge haurà acollit amb amor.

Presents com el llevat

Ratzinger: paraula i silenci

DANIEL PALAU

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la càtedra de teologia pastoral "Josep
Pont i Gol"*

L'obra de J. Ratzinger abans de la seva elecció pontificia és extensíssima i profunda. Encara més, plena de sinceritat ¹. Els seus textos han quedat recollits en nombroses publicacions ². Voldria ara, fer una breu referència al Ratzinger abans de ser Benet XVI. Molts escrits han presentat i seguiran presentant, sens dubte, visions de conjunt i valoracions ben matisades i oportunes del pontificat de Benet XVI. Les perspectives són múltiples, des del seu recorregut teològic, la seva assistència al cardenal J. Frings durant el Concili Vaticà II, la seva passió per la música, les seves precisions teològiques, la seva cristologia, la seva relació amb les altres confessions cristianes... Tots som capaços de recordar del seu pontificat els seus grans escrits, els quals giren al voltant de les virtuts teològiques, caritat, esperança i fe ³, i les seves propostes sinodals, referents essencials per a un bon desenvolupament eclesiològic, la importància de la Paraula de Déu, de l'Eucaristia i de la missió ⁴. Amb Ratzinger tornem a allò que apareix com essencial, eclesialment parlant. Tot i que una cosa és el full de ruta i una altra, la ruta que fem.

Però, i abans? El seu pensament no està mancat de clarividència. Recordem satisfactoriament el llibre-entrevista, *Informe sobre la fe*, conduït per V. Messori ⁵. Repassant diverses qüestions, en un moment concret, Ratzinger ja anuncia amb valentia que la crisi eclesial és, ni més ni menys, una crisi eclesiològica. Res nou aleshores com avui, des de les mateixes acaballes del Vaticà II. La temàtica eclesiològica és rellevant en el Ratzinger pèrit del Concili, i també en el jove professor i després en el pastor, arquebisbe a Múnic. El retorn a l'herència del Vaticà II per Ratzinger no és un gest estratègic, sinó volgutament conscient. El darrer Concili fou un moment de síntesis i d'equilibri teològic privilegiat, que no pot quedar perdut en el temps. Ratzinger visqué el Concili des de dins. El va conèixer amb tota mena de detalls. No és, doncs, estrany que el gran tema conciliar, l'Església, tant en la seva relació amb el món, però també com amb el redescobriments de l'Església que Déu havia dissenyat en el seu pla salvífic, formés part de la seva trajectòria d'investigació.

Tota reflexió teològica, i per tant, també eclesiològica ha d'estar revestida d'aquell bon equilibri que no pot arraconar mai la prioritat de Déu, ni menystenir la llibertat i la

dignitat de tota persona. Aquest equilibri és descobert per Ratzinger en la relació entre filosofia i teologia durant els primers segles del cristianisme, així com en la bona acceptació de la teologia dels temps patristics. A la recerca d'aquest bon equilibri, Ratzinger afirma, doncs, que l'Església no és només el «poble de Déu», és a dir, no és només una realitat nostra, dels creients, sinó que és d'Ell, de Déu. Igualment, tota reforma eclesial no és només un exercici de remodelacions estructurals, organitzatives o estratègiques, sinó que és un major reclam de santedat, de vida de l'Esperit, i de missió compartida entre preveres i laics. Encara més, una reflexió teològica que vulgui ser significativa no pot fer-se individualment. El subjecte de la teologia és l'Església tota sencera, és a dir, tots els cristians, i entre ells els teòlegs, els quals no poden deslligar-se de la comunitat. Aquesta relació entre la teologia i la comunitat de fe no resta ni creativitat ni llibertat al teòleg, ans el contrari, possibilita no oblidar que la teologia és un servei a la veritat. Una veritat que pren el nom de caritat gràcies a Jesucrist. Les afirmacions i pensaments teològics no són, doncs, murs que tanquen i limiten l'experiència de la fe, sinó que s'entenen veritablement com finestres obertes, invitacions serenes i audaces per forjar una comunió veritable. I això és així, repetim, no per un enginy personal del teòleg, sinó per una relació constant entre aquest i la comunitat eclesial, com entre la teologia i la Paraula de Déu.

Tantes altres reflexions eclesiològiques foren recollides poc després del Vaticà II en una publicació que tractava altres temes que demanaven un pensament, a saber, la història de l'eclesiologia, l'origen i naturalesa de l'Església, la pertinença eclesial, la unitat, la relació entre primat i episcopat, el fet de la renovació eclesial, la presència del cristianisme en el món, la salvació en el nostre món i la reflexió sobre les missions 6.

Sense cap mena de dubte en el transcurs de la recepció del Concili Vaticà II recordarem la trajectòria de Ratzinger, home d'estudi i de pregària. Home de fe que no rebutja les grans qüestions, com tampoc l'art d'establir diàleg amb els qui pensen diferent. Ben bé el papa que s'adreçà l'any 2005 a la cúria vaticana, rebutjant clarament l'hermenèutica de la discontinuïtat, i establint les tres màximes prioritats per a l'Església, a saber, les relacions ciència – fe, Església – estat i fe cristiana – altres religions, va tornar a recordar-nos el Ratzinger perspicaç i profund d'èpoques anteriors.

Sigui com sigui, el pes de la trajectòria teològica de Ratzinger no pot mesurar-se ni desplegar-se en poques ratlles, simplement anunciar-ho. És per això que al costat de les seves reflexions i treballs teològics, cal situar la importància del seu silenci, viscut des de la seva renúncia. Gest profètic pel qual molts el recordaran, però que no deixa de ser un pas més en l'evolució coherent d'un profund coneixement de l'Església i de les pròpies qualitats i forces humanes.

En aquest sentit, si és ben cert que una imatge val més que mil paraules, acabo fent referència a l'obra de l'escultor hiperrealista Jago. Italià de naixement, ha estat l'artista valent i atrevit que l'any 2009 a l'exposició biennial de Venècia va mostrar un bust del papa Benet XVI, *Habemus hominem*, i que després de la renúncia l'any 2013, va refer-lo traient-li les vestidures pontificies, *Il papa è nudo*. Les preferències artístiques d'aquest

jove italià el porten a mesurar la seva producció a l'entorn de temàtiques com el pas del temps, la misericòrdia... i ens conviden a redescobrir el valor de la contemplació en un món accelerat. El fet esclatant és justament la capacitat comunicativa de la seva obra escultòrica que no deixa pas indiferent a ningú. Aquesta obra pretén estar a l'alçada de la profunditat i de l'espiritualitat eclesial del Ratzinger que accedí al pontificat el 2005. Si ho aconsegueix o no és una altra qüestió. Amb tot, el silenci de l'escultura ens fa recordar les paraules del papa Francesc que manifestava l'amor amb que Ratzinger ha estimat l'Església. Un amor expressat en moltes ocasions a través de la paraula escrita, però darrerament, a través d'un silenci adult i coherent. Un silenci que també sostenia l'Església.

1- Cal veure les conclusions a la seva tesi doctoral, cf. J. RATZINGER, *Popolo e casa di Dio in sant'Agostino*, Milano: Jaca Book 2005, text original del 1954. Anys més tard, el 1959, va escriure la tesis d'habilitació acadèmica, cf. J. RATZINGER, *San Bonaventura. La teologia della storia*, Città del Vaticano: LEV 2008.

2- Caldria fer esment de la publicació en diversos volums de les seves obres completes per part de l'editorial BAC.

3- Just per aquest ordre, *Deus caritas est* (2005), *Caritas in veritate* (2009), tenint ben present que la reflexió dedicada a la caritat contempla la dimensió social de l'Església i de la seva doctrina, *Spes salvi* (2007) i *Lumen fidei* (2013), text dedicat a la fe, signat per l'actual papa Francesc, un text a quatre mans.

4- D'aquests sínodes varen néixer les respectives exhortacions postsinodals, si bé, també tenim un sínode sense exhortació degut a la seva renúncia. Ens remetem bàsicament a *Sacramentum caritatis* (2007) i *Verbum Domini* (2010). No oblidem els textos de *Africae munus* (2011) i *Ecclesia in Medio Oriente* (2012).

5- V. MESSORI, *Informe sobre la fe*, Madrid: BAC popular 1985.

6- Cf. J. RATZINGER, *El nuevo pueblo de Dios. Esquemas para una eclesiología*, Barcelona: Herder 2005, original alemany del 1969.

La llei *trans* i la veritat

JOAQUIM GONZÁLEZ-LLANOS
prevere de la prelatura de l'Opus Dei

El dia que es va aprovar la llei *trans* vaig posar la ràdio per veure com donaven la notícia. Vaig escoltar crítiques i valoracions segons el color de l'entrevistat. No vaig entendre gaire les raons de fons del que es deia. I pensava: si jo que estic en contra de la llei no tinc clars els arguments, què passarà amb els que estan confosos i no saben què pensar-hi?

Aquí va la meva proposta d'uns quants arguments senzills per valorar la llei.

1. Se'ns fa creure el següent: “Mira, tu ets el que sents, i, a més, no pots canviar”. Si et sents home, ets home, si et sents dona, ets dona, és igual el que siguis “per fora”.

Resposta: no és veritat cap de les dues coses: ets el que diuen els teus gens i cromosomes (xx o xy), encara que et sentis el que et sentis. I, segon, pots canviar els teus sentiments, que són variables, com diu la pròpia experiència personal. Amb raonaments i ajuda, un pot acabar sentint-se bé amb la seva realitat física. Sí que pots canviar.

2. Un món de mentides s'acaba enfonsant. En són un exemple els països comunistes de l'Est d'Europa. Deien: l'home comunista, proletari, ateu, construirà un paradís on tots serem iguals i feliços.

Resposta: això no va ser veritat a cap dels països. Hi va haver més desigualtat, més pobresa i més morts a la Revolució proletària que en altres llocs. Senzillament perquè l'home no és “això” que preconitzava Marx: un home materialista sense ànima, sense transcendència.

3. Tenen raó els defensors de la llei *trans* en què cal estar a prop de les persones i sobretot dels joves que pateixen perquè no estan a gust amb el físic i el gènere o sexe.

Resposta: Estar d'acord que hi ha un problema no fa que s'estigui d'acord amb la solució.

El problema és: Quina és la veritat de l'home? Què el fa feliç?, (que és una indicació que un ha entès bé què és un home).

Nosaltres els cristians diem que la veritat del que és l'home és més a prop del que defensava sant Joan Pau II quan recordava que “només Crist revela l'home al mateix home i li descobreix la sublimitat de la seva vocació” (el fa conèixer què és en veritat l'home).

Som en un moment en què potser hauríem de fer una pedagogia de la veritat. Al programa de filosofia de batxillerat el primer tema és la veritat. En un món confús, de fake-news, de perfils falsos, d'identitats suplantades, d'avatars i de metaversos, cada cop és més difícil trobar on és la veritat. I la veritat profunda: qui sóc jo? quin és el meu destí al món? on és la felicitat? Un no es pot morir amb totes aquestes preguntes per resoldre. Pilat va preguntar amb tot el seu cinisme: “Què és la veritat?”, com si fos inassolible.

L'home, pel sol fet de ser home, ha d'intentar buscar-la amb totes les forces. I, a més, fent el possible per sortir del subjectivisme. Com deia el poeta castellà:

—¿Tu verdad?

—No, la verdad.

—Y ven conmigo a buscarla

—La tuya guárdatela.

(Antonio Machado)

Al servei de l'Evangelí

Comencem 2023 en companyia de la Mare de Déu

JOSÉ-LUÍS ARÍN ROIG

administrador diocesà del bisbat de Tortosa

En projectar un viatge o excursió, sovint ens preguntem: en companyia de qui? Perquè una bona companyia dona seguretat i confiança.

La Litúrgia ens convida a emprendre el camí de l'Any Nou 2023 en la millor companyia possible: la de Maria, Mare de Déu. Enguany seran també moltes les ocasions en què la nostra pregària eclesial serà presidida per la Verge Maria: normal també que així comencem l'any.

La pregària d'avui està amarada de Benedicció divina: Que el Senyor ens beneeixi i ens guardi. Que ens faci veure la claror de la seva mirada i s'apiadi de nosaltres.

Quan ens adrecem confiadament al Senyor, ens adonem que Ell ens està mirant amb ulls d'amor misericordiós. El pietós costum cristià de beneir imatges, objectes, menjars, busca orientar-nos cap a Déu, l'únic que bé diu i bé fa. Els humans sí som capaços de bona dicció amb paraules i promeses molt ben dites, però només Déu ens beneeix i ens fa el bé.

Adreçant la mirada cap a Déu i veient la claror de la seva mirada amorosa, contemplem que, quan el temps arribà a la seva plenitud, Déu envià el seu Fill perquè obtinguéssim la condició de fills: què tenia d'especial aquella època perquè sant Pau parlés de temps amb plenitud?

No foren les circumstàncies històriques de fa 2000 anys a Palestina les que aportaren especial condició favorable a l'esdeveniment iniciat a Natzaret i culminat a Bet-Lehem; va ser Déu qui, venint al món fet-home, aportà plenitud a aquell moment històric.

Amb aquesta iniciativa divina s'activa definitivament el gran Projecte de Déu: recuperar-nos plenament a la condició de fills i rescatar-nos del viure sota la Llei que no podia donar-nos la plenitud que satisfà el cor de l'home.

D'aquesta condició de fills en tenim una prova que és també termòmetre: si en positiu deixem que en els nostres cors l'Esperit de Jesucrist s'adrexi a Déu com a Abbà-Pare i ens faci tractar tothom com a germans.

També avui en l'Eucaristia preguem especialment per la Pau al món: l'any 1956 el Papa Pau VIè instaurava la celebració de la Jornada per la Pau el primer dia de l'any. Han passat més de sis dècades i cada vegada es fa més necessari i urgent pregar per la pau, que en definitiva és do de Déu.

Avui a l'evangeli contemplem els pastors, veritables models de l'autèntic deixeble de Crist. Malgrat ser marginats en la societat del seu temps, en l'Economia de la Salvació tenen un lloc especial reservat per a ells.

Reben l'anunci de l'àngel del Senyor i acullen la Bona Nova que se'ls anuncia: "Us ha nascut un Salvador, el Messies, el Senyor"; després anaren a Bet-Lèhem i ho comprovaren amb els propis ulls; això els permeté contar fidelment la seva experiència amb tant de goig que tothom es meravellava del seu testimoniatge; i finalment se'n tornaren a la seva feina glorificant Déu i lloant-lo.

Escoltar Déu que ens parla mitjançant els seus àngels-missatgers; acollir la Bona Nova de Crist fent-ne experiència personal; transmetre l'Evangelí de les Benaurances vivint-lo amb testimoniatge de credibilitat; glorificar i lloar el Senyor des de la pròpia vocació personal: aquesta és la nostra missió personal i eclesial.

Emprenem avui el camí d'un Any Nou compartint solidàriament les alegries i esperances, les tristeses i angoixes de la gent del nostre temps, sobretot dels pobres i els qui sofreixen (*Gaudium et Spes* n° 1), perquè així tothom pugui tastar que la joia de l'Evangelí omple el cor i la vida sencera dels qui es troben amb Jesús (*Evangelii Gaudium* n° 1).

Al servei de l'altar
Nel comune amore...

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
prevere de l'arquebisbat de Barcelona
professor de l'Institut de Litúrgia instar
facultatis (AUSP)

Després que Benet XVI iniciés el seu estatus de papa emèrit, l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, que aleshores tenia l'honor de dirigir, va organitzar una jornada d'estudi sobre la teologia litúrgica de Joseph Ratzinger. Fou una sessió acadèmica d'allò més estimulant intel·lectualment, tant pel contingut de les ponències com per les persones que les pronunciaren.

D'aquesta avinentesa en sorgí una publicació amb els diversos textos presentats que, puntualment, vaig fer arribar al monestir *Mater Ecclesiae* del Vaticà. Aquesta publicació anava acompanyada d'unes lletres meves com a responsable de l'acte esmentat i de la institució docent en qüestió.

Al cap d'unes setmanes vaig tenir la sorpresa de rebre una carta amb segell de la Santa Seu. Dins hi havia una bonica postal que custodiava un petit tresor. Es tractava d'una targeta amb capçalera del papa emèrit i unes paraules de benedicció impreses. A sota d'aquestes, amb una cal·ligrafia arrodonida i petitíssima, una frase escrita de pròpia mà pel mateix papa emèrit amb tinta de color negra. Deia: «*Nel comune amore per la Sacra Liturgia. Suo nel Signore. Benedictus XVI*».

No cal dir que vaig quedar esbalaït pel que tenia davant els ulls. Això significava que el papa Ratzinger havia tingut entre les seves mans els textos que jo mateix li havia fet arribar, així com les meves lletres de presentació. I que va voler correspondre, amb una gentilesa pròpia d'un home gran i humil, escrivint uns mots delicats que comunicaven una benvolença i una proximitat que jo no esperava pas.

L'escrit era una sola frase i, tanmateix, els meus ulls la varen llegir una vegada i una altra. *Nel comune amore...* Vaig comprendre la grandesa d'aquests tres mots. S'havia produït una relació insospitada. L'acadèmic i el papa – fins feia ben poc – m'admetia a la seva «comunitat d'amor» per la sagrada litúrgia. O, millor dit, suposava que la meua implicació amb la litúrgia estava en aquesta mateixa sintonia. Vaig comprendre, a partir d'aquestes poques paraules, que per a ell l'oració de l'Església no era pas una qüestió teòrica, o un conjunt d'idees a punt d'omplir les pàgines dels llibres i per debatre a les classes de les Facultats teològiques, sinó quelcom que només es podia definir amb la

paraula *amore*. És com si em digués: només hi ha una porta per entrar en la intel·ligència de la litúrgia, i aquesta és l'amor. Estimar-la és l'únic camí franc per a comprendre'n tot el seu abast, la seva grandesa, i també la seva fragilitat. En efecte, com gairebé totes les coses precioses, la litúrgia és fràgil. El cardenal Bevilacqua, amic personal de sant Pau VI, ja ho digué amb una frase lapidària: «La litúrgia és agraïda; si la tractes bé, t'ho recompensa amb escreix». Demana, doncs, ser ben tractada, amb aquella delicadesa que només l'amor encerta a donar.

En l'escrit, objecte ara del meu comentari, la proximitat de les paraules *amore* i *Signore*, obrien al lector emocionat que era jo, una altra font de comprensió. L'amor a la litúrgia és, en definitiva, amor al Senyor, al Jesús que volgué ser feble, home com nosaltres, i al *Kyrios* gloriós que es fa present, amb una caritat eterna, en els nostres sacraments per a comunicar-nos la seva vida divina. Per altra banda – no caldria ni dir-ho – el mot *Suo*, més enllà d'una cortesia epistolar, venint de qui venia, va aconseguir que se'm neguessin els ulls.

El papa Benet em va reconèixer dins la comunitat d'amor per la sagrada litúrgia; un honor que jo no mereixia ni podia esperar. I, tanmateix, salvant totes les distàncies entre la grandesa intel·lectual i cordial de la seva persona i la meva poca cosa, tanmateix... sí, en aquest amor a la litúrgia em vaig sentir i em sento al seu costat. M'omple de satisfacció i agraïment poder compartir amb ell aquest *comune amore*.

Ara, que ja ha traspassat la porta estreta de la mort, com desitjo que ja contempli sense vels i amb mirada beatífica aquest Amor!

Reclinats sobre el pit del Senyor

El valor de la proximitat.

SALVADOR BACARDIT

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
rector del Seminari*

El passat 10 de desembre, el Papa Francesc va rebre, en una audiència privada, els seminaristes i formadors de Barcelona i Sant Feliu, acompanyats, pel bisbe auxiliar Javier Vilanova.

Després de les protocol·làries paraules del bisbe i meves com a rector, el Papa ens va entregar l'escrit que duia preparat i va preferir que li féssim preguntes.

L'escrit era una reflexió sobre el sacerdoci a partir d'unes meditacions del bisbe de Màlaga, Sant Manuel González, relacionades amb els misteris del Rosari.

Sens dubte però, el que va resultar més interessant varen ser les respostes a les preguntes que li varen fer els seminaristes sobre diferents temes: les causes de la falta de vocacions; l'autoritarisme a la societat i a l'Església; els dubtes de fe; l'experiència dels seus anys de formació; les seves preocupacions i alegries.

A totes les preguntes va respondre amb molta franquesa i senzillesa. El seu missatge de fons no va ser pas nou :

- * Insistència en la pregària, com a fonament de tota acció pastoral.
- * Res de «carrerisme» ni de caure en ser funcionaris o «clergues d'estat».
- * Confiança plena en el Déu misericordiós que ens perdona una i altra vegada.
- * Transparència total amb el director espiritual per poder discernir bé el propi camí vocacional.
- * Agrair la col·laboració de tota la comunitat i especialment de les dones en l'exercici del nostre ministeri.
- * L'autèntic pastor dona la vida pel seu ramat i l'acompanya, a vegades anant al davant, però també altres vegades, al costat o al darrera.

Son temes que sovint ha tractat en les seves exhortacions o en altres audiències. Però el que realment sorprèn és el seu estil proper i afable, espontani i cordial, sincer i valent, en tots els seus plantejaments, barrejat constantment amb anècdotes i vivències personals.

Quan se li va preguntar per les seves preocupacions i alegries, no va dubtar, ni un moment, en dir que el que més li feia patir eren les injustícies i les guerres a Ucraïna i en altres indrets. I sobre les alegries, va dir que l'audiència d'aquell matí amb els seminaristes el feia sentir content i esperançat.

Després de saludar-nos, un per un a tots, ens vàrem acomiadar amb el cant del Virolai. Poder mantenir una conversa, de gairebé una hora, amb el successor de Pere, el Papa Francesc, el cap de l'Església universal, fou una experiència entranyable i de la qual tots vàrem coincidir en destacar el valor de la proximitat.

Un bisbe ens parla

Restar admirats de nou pel misteri de Nadal

+ROMÀ CASANOVA

bisbe de Vic

Aquest any la icona que he agafat per a la felicitació de Nadal és la mateixa que encapçala aquesta glossa del Full Diocesà. És una de les escenes del Frontal de la vida i passió de Jesús, conegut com el Frontal florentí de la Seu de Manresa, recentment restaurat. Aquest frontal d'altar fou brodat a Florència i donat per un pròcer manresà a la Seu l'any 1357.

D'aquesta escena del naixement de Jesús pren relleu per a mi la figura de sant Josep, mig agenollat, mig assegut, amb la mà dreta aguantant-se el cap. Al meu entendre, l'autor del brodat i la pintura volen manifestar en Josep una actitud pensativa, admirativa, meditativa envers el misteri del naixement d'aquell que l'àngel li havia anunciat en el somni. L'evangelista Lluc, quan relata el naixement de Crist, comença posant Josep com a protagonista: També Josep, que era de la casa i de la família de David, va pujar des de Natzaret de Galilea a Judea, al poble de David, anomenat Betlem, per inscriure's amb Maria, la seva esposa, que esperava un fill. Mentre eren allà es van complir els dies i va néixer el seu fill, el primogènit. Ella l'embolcallà i el posà en una menjadora, perquè no havien trobat lloc a l'hostal (2,10-12).

En sant Josep, tal com ho suggereix el frontal florentí, es fa palesa la perplexitat de tot pare quan veu el seu fill acabat de néixer. És el temor enfront del que és desconegut, barrejat amb el dubte de si sabrà acomplir la missió encomanada. Encara més, si pot ser, en sant Josep, davant el misteri del Fill de Déu fet home, del qual ell s'ha de fer càrrec, essent l'ombra del Pare etern. Veig molt adients en aquests moments en què la paternitat humana rep molts atacs ideològics aquestes paraules de Francesc, papa: «Ningú no neix pare, sinó que s'hi fa. I no solament per portar un fill al món, sinó per fer-se'n càrrec

responsablement [...]. En la societat del nostre temps, els infants sovint semblen no tenir pare. També l'Església d'avui en dia necessita pares [...]. La felicitat de Josep no està en la lògica de l'autosacrifici, sinó en la lògica del do de si mateix. Mai no es percep en aquest home frustració, sinó solament confiança. El seu silenci persistent no contempla queixes, ans gestos concrets de confiança» (*Patris corde*, 7). Que, en aquests dies de Nadal, també tots nosaltres, com sant Josep, restem admirats de nou davant el misteri del Fill de Déu fet home!

Hem vist, hem llegit
2022. Si el món és ple
de gebre...

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA
prevere de l'arquebisbat de Tarragona
rector de la parròquia del Vendrell

Gener

Món

Francesc inicia l'any 2022 amb una contundent homilia demanant la fi de la violència contra les dones i el dia 26 de gener celebra una jornada per la pau a **Ucraïna** amb el desig d'aturar la guerra que esclatarà el mes de febrer.

Catalunya

Al migdia del dia 3 de gener de 2022, la Santa Seu fa públic el nomenament del nou bisbe de Solsona, Mons. **Francesc Conesa Ferrer**, fins aquell moment bisbe de Menorca. Mons. Conesa és nascut a Elx el 25 d'agost de 1961. L'inici del ministeri episcopal a la diòcesi de Solsona serà el dissabte 12 de març.

Els bisbes de les diòcesis de Catalunya, València i les Illes Balears comencen la *Visita ad Limina Apostolorum* que es desenvolupa del 10 al 15 de gener. El divendres 14 els bisbes són rebuts en audiència pel papa Francesc.

Febrer

Món

L'endemà de l'inici de la invasió russa a Ucraïna, Francesc visita personalment l'ambaixada russa davant de la Santa Seu per «expressar la seva preocupació per la

guerra». També truca el president ucraïnès Volodímir Zelenskyy, a qui li expressa «el seu dolor més profund pels tràgics esdeveniments que estan tenint lloc al país». A partir d'aquest moment Francesc no cessarà en la condemna a la guerra, en la petició de pau i en accions concretes d'ajut a les víctimes del conflicte.

Catalunya

El dissabte 5 de febrer a la Catedral de Terrassa es porta a terme la presa de possessió i inici del ministeri episcopal de Mons. **Salvador Cristau Coll**, fins aquell moment bisbe auxiliar d'aquella seu.

El bisbe auxiliar de Barcelona Mons. **Antoni Vadell i Ferrer** mor el dissabte, dia 12 de febrer, festa de santa Eulàlia, a l'edat de 49 anys, després d'una ràpida i dolorosa malaltia. Les exèquies a la catedral de Barcelona i a Mallorca són una mostra de la profunda estima del poble de Déu cap aquest jove pastor.

Març

Món

Francesc manté una videotrucada amb el Cap de l'Església Ortodoxa Russa, el Patriarca **Kirill de Moscou**. El Papa li va dir que usés el llenguatge de Jesús, i no el de la política, fent referència a la guerra.

El Papa acaba el mes de març consagrant Rússia i Ucraïna a l'Immaculat Cor de Maria en una solemne cerimònia a la Basílica de Sant Pere.

Francesc publica la constitució apostòlica ***Praedicate Evangelium*** amb la que reestructura la Cúria Romana per a enfocar-la més cap a l'evangelització.

Catalunya

El 5 de març el cardenal **Luis Antonio Tagle**, prefecte de la Congregació per a l'Evangelització dels Pobles, president de Caritas Internationalis i arquebisbe emèrit de Manila (Filipines), pronuncia la conferència «Acollir i acompanyar en un món canviant» a Barcelona, a l'Auditori Fòrum CCIB.

El bisbe de Girona, Mons. **Francesc Pardo i Artigas**, mor el dia 31 de març, a l'edat de 75 anys. La missa exequial tindrà lloc el dia 4 d'abril a la Catedral de Girona.

Abril

Món

Francesc viatge a l'illa de **Malta** on, a més de confortar la fe dels catòlics d'aquell país que han estat acollidors amb els refugiats, insisteix amb força en la necessitat de la pau a Ucraïna.

A partir d'aquest viatge s'agreugen els dolors de genoll i les dificultats de moviment del papa Francesc.

Catalunya

Al bisbat de Girona, el Col·legi de Consultors, elegeix **Mn. Lluís Sunyer**, vicari general del bisbat, com a Administrador Diocesà.

A Montserrat mor el p. **Josep Massot**, filòleg i històriador, als 80 anys, premi d'honor de les Lletres Catalanes, entre moltes altres distincions

Maig

Món

A la reunió de la Conferència Episcopal Italiana és escollit nou president el cardenal de Bolònia, **Mons. Matteo Zuppi**. Del 2000 al 2012 va ser assistent eclesiàstic de la Comunitat de San Egidio, i en nom de la Comunitat de San Egidio, Zuppi va actuar com a mediador a Moçambic en el procés que va portar la pau a aquell país després de més de deu anys de guerra civil.

Catalunya

El cap de setmana del 14 i 15 de maig, les Hospitalitats diocesanes de la Mare de Déu de Lourdes es troben al Santuari de la Mare de Déu de Montserrat i s'hi apleguen més de 600 persones. L'acte central del cap de setmana és la celebració de l'Eucaristia, presidida pel bisbe de Lleida, Mons. **Salvador Giménez Valls**.

Juny

Món

El papa Francesc publica **Desiderio desideravi**, una nova carta apostòlica sobre la litúrgia per recordar el sentit de la celebració eucarística i convidar a la formació litúrgica.

Homes armats irrompen a l'església de San Francesc Xavier de Owo, a **Nigèria**, i desapareixen contra els fidels que celebraven Pentecosta. Una cinquantena de fidels moren en l'atac. Durant tot l'any, a Nigèria i altres regions africanes els cristians pateixen assetjament i persecució

Catalunya

Als 10 bisbats de Catalunya es clou l'etapa diocesana del Sínode convocat pel papa Francesc.

Es presenta el documental 'El Camí Ignasià', produït per *Animaset* i dirigit per **Jordi Roigé** a la Filmoteca Vaticana el 14 de juny amb la presència de la consellera de Justícia, Lourdes Ciuró; la consellera d'Acció Exterior, Victòria Alsina; l'alcalde de Manresa, Marc Aloy, i el general dels Jesuïtes, Arturo Sosa, entre altres personalitats.

El govern de la Generalitat de Catalunya concedeix les Creus de Sant Jordi. Entre els premiats hi ha la mestra i col·laboradora de la parròquia del Vendrell, **Maria Carme Cardó**, el pintor muralista i autor dels frescos de Santa Maria de l'Alba de Tàrraga **Josep Minguell**, la física i membre del grup d'ètica i sostenibilitat de Cristianisme i

Justícia **Carme Llasat**, i l'economista i col·laboradora de Càritas Diocesana de Barcelona **Carme Trilla**.

Juliol

Món

Per primera vegada, el Sant Pare nomena tres dones com a membres del dicasteri per als bisbes. Són la Gna. Raffaella Petrini, F.S.E, secretària general de la Governació de l'Estat Ciutat del Vaticà; la Gna. Yvonne Reungoat, F.M.A, que havia estat superiora general de les Filles de Maria Auxiliadora, i la Dra. María Lía Zervino, presidenta de la Unió Mundial de les Organitzacions Femenines Catòliques.

El papa Francesc visita **Canadà** amb un missatge de reconciliació i perdó especialment adreçat als pobles indígenes.

Catalunya

Rosa Masferrer Felip assumeix el servei de superiora general de l'Institut de les Religioses de Sant Josep de Girona.

Es fa públic el nomenament de l'advocat i intel·lectual catòlic **Eduard Ibáñez** com a nou adjunt al Representant personal del Copríncep episcopal d'Andorra, l'arquebisbe Joan-Enric Vives.

Agost

Món

Francesc visita **L'Aquila**, per iniciar el temps del "perdó celestinià". Lloc significatiu perquè Celestí V, enterrat allí, fou el primer papa que va renunciar a l'edat mitjana.

El govern de Nicaragua intensifica l'ofensiva contra l'Església Catòlica. Expulsa les missioneres de la caritat, tanca mitjans de comunicació i deté el bisbe de Matagalpa, Mons. **Rolando Álvarez**.

El 27 d'agost, el papa Francesc presideix el Consistori Públic Ordinari per a la creació de **20 nous cardenals** i per a l'aprovació de dues causes de canonització: el fundador dels Scalabrinians, Joan Baptista Scalabrini, i el laic italo-argentí salesià Artèmides Zatti.

Catalunya

Un bon grup de joves catalans participa a la Peregrinació Europea de Joves a **Santiago de Compostel·la**.

Setembre

Món

Francesc beatifica **Joan Pau I** a la plaça de Sant Pere, un papa que amb el seu somriure -va dir el Pontífex- va saber transmetre la bondat del Senyor.

Francesc visita **Kazajistán** i participa en el VII Congrés de Líders de Religions Mundials i Tradicionals.

Catalunya

El Centre Excursionista de Catalunya (CEC) inaugura l'exposició 'Al voltant de Verdaguer', on diversos autors contemporanis reinterpreten la vida i obra literària del poeta **Jacint Verdaguer**. Un dels participants d'aquestes reinterpretacions és l'arquebisbe Joan-Enric Vives. En el seu escrit, Vives agraeix al poeta el seu "testimoniatge de llibertat, de coratge i dignitat".

La **Fundació Pere Tarrés** fa públic que ha becat aquest estiu més infants que mai i ha mobilitzat la xifra més gran de recursos de la seva història per tal que nens, nenes i joves de famílies en situació de vulnerabilitat puguin gaudir d'activitats de lleure d'estiu.

Tarragona commemora els 700 anys de l'arribada de la relíquia del braç de **Santa Tecla** a la ciutat.

Octubre

Món

El Sant Pare anuncia que la propera XVI Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes se celebrarà en dues sessions, amb un any de diferència: la primera del 4 al 29 d'octubre del 2023, i la segona a l'octubre del 2024.

Es commemora el 60è aniversari de l'inici del Concili Vaticà II.

Catalunya

Al migdia del dilluns 10 d'octubre, la Santa Seu fa públic que el papa Francesc ha nomenat arquebisbe de València **Mons. Enric Benavent Vidal**. Mons. Enric Benavent és bisbe de Tortosa des de l'any 2013. Substitueix en la missió al cardenal Antonio Cañizares Llovera, arquebisbe de València des de l'any 2014.

El dia 4 d'octubre, **Catalonia Sacra** celebra l'efemèride del seu desè aniversari en un acte a l'església del monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona on hi participen -entre d'altres- els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET) i representants institucionals. El coordinador de *Catalonia Sacra*, **Dani Font**, és l'encarregat de fer una mirada retrospectiva al camí fet i recorda el bisbe de Girona, Mons Francesc Pardo, traspasat ara fa uns mesos, i que ha estat «puntal imprescindible» perquè *Catalonia Sacra* tirés endavant.

El pedagog i membre de diverses entitats eclesials, **Carles Armengol**, és nomenat director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

Novembre

Món

El papa Francesc visita **Bahrain** amb un fort missatge de concòrdia entre els creients de les diverses religions

El Sant Pare decreta impulsar un procés de renovació de **Càritas Internacional** dependent de la Cúria Vaticana, després de constatar la necessitat d'enfortir especialment la gestió de persones.

Monsenyor **Sviatoslav Shevchuk**, arquebisbe major greco-catòlic de Kiiv és rebut al Vaticà per Francesc. Shevchuk porta com a testimoni el fragment d'una mina russa que el mes de març passat va destruir la façana de l'edifici de l'església greco-catòlica ucraïnesa de la ciutat d'Irpin. Un tros de mina, es llegeix a la nota, que "s'extreu dels cossos de soldats, civils i nens ucraïnesos, un senyal visible de la destrucció i la mort que la guerra porta cada dia".

Catalunya

El primer Diumenge d'Advent entra en vigor a les diòcesis catalanes la 3ª edició en català del **Missal Romà**.

Es commemora institucionalment al palau de la Generalitat els 500 anys de l'estada de **Sant Ignasi de Loiola** a Manresa i Montserrat. El papa Francesc envia una carta al cardenal Omella per aquesta ocasió.

Desembre

Món

Al final de l'audiència general del dimecres, 28 de desembre, el Sant Pare demana una pregària especial pel papa emèrit **Benet XVI**. "Perquè el Senyor el consoli, i el sostingui en aquest testimoniatge d'amor a l'Església, fins al final". Després de l'audiència Francesc va a visitar el papa emèrit al monestir del Vaticà on resideix.

A quatre-cents anys exactes de la mort de sant Francesc de Sales, el Papa publica la Carta Apostòlica **Totum amoris est**, "Tot pertany a l'amor", en què Francesc afirma que aquest doctor de l'Església, en una època de grans canvis, va saber ajudar els homes a buscar Déu en la caritat, l'alegria i la llibertat.

El dia 31, darrer dia de l'any, mor **Benet XVI**, "humil treballador de la vinya del Senyor".

Catalunya

Després de la presa de possessió de Mons. Benavent com arquebisbe de València, el Col·legi de Consultors del bisbat de Tortosa elegeix **Mn. Josep Lluís Arín Roig** com a Administrador Diocesà.

Els seminaristes de Barcelona i Sant Feliu de Llobregat, acompanyats del rector **Salvador Bacardit**, els formadors i el bisbe **Javier Vilanova** són rebuts en audiència pel papa Francesc.